

Som man spørger....

Sidst i 60'erne, da narkotikaproblemet blev en trussel, der skulle tages hånd om, var rollerne klart fordelt. Fokus var rettet mod ungdommen. Det var de unge, der brugte de nye stoffer, og det var de unge, forældregenerationen var bekymret for. Ikke underligt blev problemet døbt 'ungdomsnarkomanien'.

For en forælder lød feltråbet '*sex, drugs and rock and roll*' alt andet end betryggende, og i 1970 herskede der udbredt enighed om, at en hel ungdomsgeneration var truet af en epidemi af ukendte dimensioner. Helt så galt gik det heldigvis ikke. Godt nok blev eksisterende normer udfordret systematisk af de unge - på meget iøjnefaldende vis. Men samfundet bestod, og den generation, som var den første til at bruge stoffer, er i mellemtiden selv blevet forældre. Bekymrede forældre!

Vi skriver nu 2004. Ungdommelig nysgerrighed, oprørstrang, nødvendigheden i at indgå i diverse overgangsritualer og behovet for at være med i suspekte fællesskaber består. Men let er det ikke at være ung rebel i dag. For den tid er uigenkaldelig forbi, hvor inciterende rytmer kunne opfattes som en trussel mod ungdommens habitus. Ingen frisur er i dag for alvor udfordrende. Man kan gå klædt hvordan det skal være, uden at der bliver løftet et øjenbryn. Selv ungdommens gryende seksualitet giver ikke udslag af betydning på bekymringsbarometeret. Tilbage er der lige piercing. Og så er der stofferne.

Denne velprøvede, forbudne frugt har hverken mistet sin tiltrækningskraft eller sit bekymringspotentiale. Tværtimod synes bekymringen for ungdommens ve og vel i forbindelse med brug af stoffer at være for opadgående - berettiget eller uberettiget. Vi ser i denne tid en større opmærksomhed på behandlingskrævende problebrug af hash, kokain og ecstasy. Vi hører nye toner om 0-tolerance, skærpede straffe for stofbesiddelse og en generel forhøjelse af strafferammen for narkotikakriminalitet. At der er noget i gære bevises af, at der i dette efterår blev afholdt hele tre velbesøgte konferencer med fokus på unge og stoffer.

Som fagblad på stofmisbrugsområdet har det været nærliggende at følge den stigende bekymring op med et temanummer om emnet: 'Unge og stoffer'. Indholdet omfatter både artikler om forebyggelse, behandling og straf - med hovedvægten på førstnævnte. Alle ved jo, at det er bedre at forebygge end at helbrede. Alligevel spiller forebyggelse så at sige aldrig førsteviolinen. Så for én gangs skyld har forebyggelsen fået hovedrollen i dette nummer af STOF. Værsgo Alice!

Skribenterne er vanen tro alle folk, der arbejder i feltet. En lang række forskellige professioner er repræsenteret. Og vi har bidrag fra flere generationer - både fra unge og fra folk med lidt flere rynker. Vi har fortsat samarbejdet med vores norske søsterblad og bringer denne gang et bidrag af Per Holth om 'kunsten at sætte mål'. Hvis du kun læser én artikel i dette nummer, så overvej dette bidrag. Holth analyserer, hvordan man skal tage sig i agt for, hvad han kalder 'pompøse og diffuse målsætninger'. De kan lyde godt, men er ikke præcise nok til, at man

reelt kan arbejde ud fra dem. Og ikke afklarede nok til, at man kan registrere målbare effekter. Artiklen har relevans langt ud over de forebyggelsesprogrammer, den umiddelbart handler om.

På opfordring bringer vi desuden en klassiker - med hele 51 år på bagen - oversat til lejligheden. Det drejer sig om en artikel af sociologen Howard S. Becker. Amerikaneren publicerede i 1953 et tankevækkende stykke forskning af den slags, man kunne ønske sig, der var mere af, og som stadig den dag i dag rummer mange udfordringer til de gængse forståelser af de processer, der er på spil, når stofbrug tager sin begyndelse.

Et af de temaer, som gennemløber STOF 4's 19 artikler, er, **at som man ser problemet, sådan forestiller man sig også løsningen**. Hvis man eksempelvis mener, at unge bruger stoffer, fordi de ikke ved bedre, så er mere viden svaret. Hvis man derimod mener, at unge i det store og hele er ganske velinformerede og vælger at beruse sig, fordi de vurderer fordele og ulemper anderledes, så ser situationen mere broget ud. Hvis man mener, at stofbrug er af det onde, så er bekæmpelse af djævelskabet svaret. Mener man, at ungdommen er modtagelig for klare signaler, og at stofferne er noget som kan og skal overvindes, gælder det om at tone rent flag og vise konsekvens. Hælder man mere til, at stofferne er kommet for at blive, og at ungdommen grundlæggende er ustyrlig, så gælder det om at sørge for, at så mange som muligt gennemlever ungdommens risici med så få negative følgevirkninger som muligt. Givet er det, at påfaldende mange hårdt belastede stofmisbrugere har dårlige opvækstvilkår som udgangspunkt. Ser man følgelig sociale forhold, som det der vejer tungest på vægtskålen, så er sociale indsatser svaret. Men dårlige opvækstvilkår fører ikke nødvendigvis til stofmisbrug, og gode opvækstvilkår er ingen garanti mod stofmisbrug. Nye unge får problemer med stoffer, til trods for at ungdommen af i dag er bedre ernæret, bor sundere, er bedre informeret, mere velstående og mere mobile end nogen tidligere generation. Har man fortrinsvis blik for, hvilken rolle livsvalg spiller i udviklingen af afhængighed, vil man være mere tilbøjelig til at orientere sig imod disse.

Og så fremdeles.

Idet vi ser kløften mellem, hvordan ting er, og hvordan vi godt kunne tænke os, at de skulle være, så kommer impulsen til at håndtere eller løse problemet. Men som man vil se, kan der konstateres betydelige uenigheder i problembestemmelsen. Og disse meningsforskelle fortsætter over i valget af midler, metoder og prioriteringer. Meget har været forsøgt gennem tiden. Altid velmenende - men ikke altid lige velovervejet eller velunderbygget.

Der er ingen grund til blot at fortsætte med '*business as usual*'. Vi har med dette nummer af STOF valgt at lade meget varierede og til dels divergerende syn på sagen komme til udtryk side om side. Ved at sætte kritisk - men forhåbentlig også konstruktiv - fokus på de udfordringer misbrugsfeltet står overfor i forbindelse med unges brug af stoffer, håber vi at bidrage med inspiration til at forbedre indsatsen. Tak til skribenterne for deres medvirken.

Redaktionen